

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş: 24.07.2020 Accepted/Kabul: 14.02.2022 Published/Yayınlama: 22.02.2022

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Gelişimine Bir Katkı: Öğretmenlik Meslek Etiği

Nadire Emel AKHAN¹, Ahmet ÖZTÜRK²

Öz

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıf öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine, öğretmenlik meslek etiği uygulamaları ile katkı sağlamaktır. Çalışma, 2019-2020 eğitim-öğretim yılının güz döneminde Türkiye’de bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinin sosyal bilgiler öğretmenliğinin son sınıfta okuyan 55 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırmasının bir türü olan school wide action research kullanılmıştır. Çalışmanın uygulama boyutunda araştırmacılar tarafından “öğretmenlik meslek etiği semineri”, 10 hafta boyunca yürütülmüştür. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen soru formu kullanılmıştır. Toplanan veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarını genel olarak değerlendirdiğimizde, öğretmenlik meslek etiği uygulamalarının öğretmen adaylarının meslek etik ilkelerine bakış açısını olumlu katkılar yaptığı, birey olarak mesleki, kişisel ve sosyal gelişimlerini arttırdığı, meslek etik ilkeleri konusunda sorumluluk hislerinin geliştirdiğini söylemek mümkündür. Bu doğrultuda öğretmen ve öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin farkında olup bu ilkeleri benimseyip mesleklerinin gerektirdiği sorumlulukları almaya yöneltecek uygulamaların planlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen adayı, etik, öğretmenlik meslek etiği

A Contribution of the Professional Development of the Social Studies Pre-service Teachers: Ethics of the Teaching Profession

¹Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, neakhan@akdeniz.edu.tr, Antalya-Türkiye, ORCID: 0000-0003-3628-8571.

²Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, ahmett.ozturk96@gmail.com, Antalya-Türkiye, ORCID: 0000-0002-6535-290X.

DOI:<https://doi.org/10.33907/turkjes.773606>

Abstract

The aim of this study is to contribute to the professional development of the pre-service teachers of social studies teaching with practices of ethics of the teaching profession. This study was conducted with 55 preservice teachers studying in the final year of the social studies teaching department at the education faculty of a state university in Turkey in the fall semester of 2019-2020 academic year. School wide action research, a type of action research, which is one of the qualitative research methods, was used in the research. In the application stage of the study, an “ethics of the teaching profession seminar” was conducted by the researchers for 10 weeks. A questionnaire developed by researchers in line with expert opinions was used as a data collection tool in the study. The collected data were analyzed with the descriptive analysis method. The results of the research showed that the practices of the ethics of teaching profession could make positive contributions to the ethical principles of the pre-service teachers, increase their professional, personal and social development individually, and improve their sense of responsibility regarding the principles of professional ethics. Accordingly, it was suggested that applications be planned to enable teachers and preservice teachers to be aware of the principles of teaching professional ethics, adopt these principles and take the responsibilities required by their profession.

Keywords: Social studies, preservice teacher, ethics, ethics of the teaching profession

1. GİRİŞ

Eğitim, en temel biçimde bireyin ahlaki gelişiminin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmeyi ve bireyi evrensel değerleri benimsemiş kişiler haline getirmeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmede eğitim-öğretim ortamında öğretmenler önemli bir rol üstlenmektedir. Öğretmenlerin üstlenmiş olduğu bu rolü sağlıklı bir şekilde gerçekleştirebilmesi, kendi meslekleri ile ilgili belirli ölçütlerin farkında olması ve bunları benimsemiş olmasına bağlıdır. Bu ölçütler genel itibariyle etik ilkeleri meydana getirir.

Etik kavramı yunanca karakter anlamına gelen “*ethike*” kelimesinden gelmektedir (Cevizci, 2002). Kelime “ethos: töre, ahlak” sözcüğünden türemiştir (Akarsu,1975). Etik, değeri konu alan, kapsamında insanın değerler ile ilgili deneyimini ortaya çıkaran ahlaki ilkeler teorisidir (Cevizci, 2002). Etik, eski toplumların erken dönemlerinde ortaya çıkmış ve felsefenin başlıca alanlarından biri olarak toplumun kendiliğinden ahlak bilincinden sıyrılıp nasıl davranılacağı üzerine kurgulanmıştır (Frolov, 1991). Tarih boyunca önem verilen Etik, özellikle 20. ve 21. yüzyılda tekrardan gündeme taşınan bir konu olmuş ve insanların hemen hemen bütün yaptıkları eylemlerle ilişkili hale gelmiştir (Yıldız, 2008).

Etik, insanın her türlü hareket ve eyleminin temelini, yani onun konuşmalarında, tartışmalarında; bir şeyi sevip sevmemesinde, beğenip beğenmemesinde ya da nefret edip etmemesindeki temeli araştırır (Mengüşoğlu, 1965). Bir eylemi yaparken o eylemi yanlış ya da doğru

yapan nedir? Başkalarına davranırken nasıl davranmalıyız? gibi sorular ahlak ya da etiğin cevap aradığı sorulardır (Warburton, 2016). Etik ya da ahlak sıklıkla bir arada kullanılsa birbirinden bazı noktalarda farklılaşan kavramlardır. Etik genel veya evrensel bir özellik taşıırken ahlak bireysel veya kültürel bir nitelik taşımaktadır (Cevizci, 2014). Ahlak, toplumlar arasında, hatta bir toplumun içindeki alt kültürler arasında bile değişiklik gösterebilmekte ve görece bir konumda bulunmaktayken etik ise bu tip bir değerlendirme yerine onların hepsine belli bir biçimde ifade etmeye çalışır (Yıldız, 2008). Dolayısıyla etikle ilgili ilke, yargılar veya değerler evrensele yakın bir anlam ifade eder. Dürüstlük, sadakat, doğruluk, adalet, yardımseverlik, saygı, sorumlulukları yerine getirmek temel etik değerler arasında yer almaktadır (İşgüden ve Çabuk, 2006).

Etik, eylemlerin veya davranışların doğru ve yanlışlığı ilgilendiği gibi bir bireyin mesleğini yaparken nasıl davranması gerektiği ile de ilgilenebilmektedir. Bu sebeple her meslek kendisine ait bir etik anlayış oluşturmaktadır. Bu kapsamda meslek etiği, bir meslekte neyin doğru, neyin yanlış olduğunu belirleyen, ilgili meslekle ilgili davranış kurallarını meydana getiren ve mesleğe mensup kişilerin bu davranış kurallarına uymasını mecburi kılan, uymayanları meslekten ihraç eden, hizmet ideallerini koruyan ilkeler bütünü olarak ifade edilmektedir (Atak ve Gül, 2014). Her mesleği yapan bireylerin etik ilkelere uymaları önemli olmakla birlikte toplumda sağlık, adalet ve eğitimi sağlayan insanların ayrı bir yeri vardır (Cevizci, 2018). Eğitimcilik kendisine ait özellikleriyle profesyonel seviyede hizmetleri kapsayan bir meslek alanı olmakla birlikte bu mesleğin kalitesi, bireyleri ve toplumu doğrudan etkilediği için, bu alandaki kalite düzeyinin sağlanması, mesleği yürüten kişilere, bu mesleğe uygun olarak etik davranış ölçütlerine göre davranma sorumluluğu yüklemektedir (Aybek ve Demir, 2012).

Öğretmenlik mesleği bireyleri topluma hazırlamakla birlikte onları ahlaklı, adaletli, saygılı, hoşgörülü, sevgi sahibi yapma gibi erdemli birey haline getirmede önemli bir rol üstlenmektedir. Öğretmenlik meslek etiği, öğretmenlerin eğitim hakkından faydalanan öğrenci ya da bireylere karşı işlerini eğitimin evrensel norm ve kurallarına uygun olarak yapmalarıyla ilgili ahlaki yükümlülüklerinden, onların mesleklerini öğrencilerin gerçek ihtiyaç ve çıkarlarına uygun düşecek şekilde yapmalarını mümkün kılan kural, norm ve değerlerden oluşmaktadır (Cevizci, 2018). Bu değerleri öğretecek öğretmenlerin de değerlerini içeren bir etik ilkeler çerçevesi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri, Aydın (2018) tarafından belirlenen isimler dikkate alınarak yapılmıştır.

1. Profesyonellik: Profesyonel, bir alanı meslek olarak seçen, bu alandaki bilgi ve deneyimleriyle hayatını kazanan kişidir (Morgül, 2013). Öğretmenler mesleklerini icra ederken mesleğinin

gerektirdiği görevleri belirtilen standartlarda yapabilecek yeterlilikte olmalıdır. Öğretmenlerin profesyonel davranışlarına aşağıdaki örnekler verilebilir (Aydın, 2018):

- Görevle ilgili bilgi, beceri ve tutumları eksiksiz kazanmış olmak
- Hizmeti zamanında ve eksiksiz sunmak
- Mesleği daha iyi yapabilmek için öz eleştiri ve değerlendirme yapmak
- Hizmette kaliteyi sağlamak
- Görevini yerine getirirken kişisel yeteneklerini sonuna kadar kullanmak
- Görevi ile ilgili takdir yetkisini makul ölçütler içinde kullanabilmek
- Mesleği ile ilgili gelişmeleri takip ederler.
- Yeni fikir ve değişimlere açık olması
- Öğrencilere, fiziksel ve psikolojik anlamda öğrenebilecekleri bir sınıf ortamını sağlamak

2. Hizmette sorumluluk: Sorumluluk, bireyin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir davranışın sonuçlarını üstlenmesidir (TDK, 2020). Öğretmenler görevlerini yaparken eğitimde üzerine düşen sorumlulukların bilincinde olmalıdır. Öğretmenler yapmış olduğu davranışların toplumsal sonuçlarından kendileri ve toplum adına sorumluluk hissetmelidirler (Aydın, 2018).

3. Adalet: Eğitim kurumları bireyin karakter yapısını şekillendirme de önemli bir rol üstlenmektedir. İnsanın yetiştirildiği kurumlarda sürdürülebilir bir düzen sağlanmasındaki faktörlerden birisi adalettir (Küçükçene ve Aydoğan, 2018). Bu nedenle Öğretmenler yaptıkları eylemlerde adil olmalı ve öğrenciler arasındaki ilişkilerde de adaleti sağlamalıdır. Öğrencilerin gereksinimlerine uygun öğrenme ortamlarını yaratabilmeli ve bütün öğrencilerin aynı yöntemlerle öğrenemediklerini bilerek bunun için önlem alabilmelidir (Aydın, 2018).

4. Eşitlik: Öğrenciler, öğretmenlerinin her öğrenciye eşit davranıldığında motivasyonlarının arttığını belirtmektedir (Sürücü ve Ünal, 2018). Bu kapsamda öğretmenler bazı öğrencilerle daha çok ilgilenip bazı öğrencileri göz ardı etmemeli ya da başarılı öğrenciler ile başarısız öğrencilere olan iletişimi birbirinden farkı olmamalıdır. Öğrencilerin yanında velilerin sosyo-ekonomik seviyelerini dikkate alarak onlarla yakın ve ilgili bir iletişim içerisinde bulunmamalı, eşit davranmalıdır (Aydın, 2018).

5. Sağlıklı ve güvenli ortamın sağlanması: Öğretmenler sağlık çalışanlarının bilgilerinden faydalanarak öğrencilere sağlığı geliştirme programlarını verimli bir şekilde aktarmada önemli bir rol üstlenmektedirler (Gündüz ve Albayrak, 2014). Aynı zamanda öğretmenler, öğrencilerin karşılaşabilecekleri olumsuz durumları tespit etmeye ve bunları önlemede en yakın olan kişilerdir. Örneğin yangın, bulaşıcı hastalıklar, okulda şiddet, zararlı madde kullanımı gibi durumlara özenle dikkat edilmesi okullarda sağlıklı ve güvenli bir ortamında sağlanmasında önemlidir (Aydın, 2018).

- 6. Yolsuzluk yapmamak:** Yolsuzluk, devlet memurunun, fazla gelir elde etmek amacıyla bulunduğu otoriteyi kötüye kullanmasıdır (Meriç, 2004). Öğretmenlerin büyük bir kısmı aldığı ücreti yeterli görmemektedir (Çiftçi ve Özcan, 2014). Ancak bu durum, öğretmenin öğrenciler üzerinden maddi yada manevi olarak kazanç sağlması için gerekçe görülemez. Bu kapsamda öğretmen kendi okulunda bir öğrenciye özel ders vermemeli, öğrencisine kendi kitabını yada ders materyalini zorlayarak satmamalıdır. Aynı şekilde öğrencilerin velilerinden gelen pahalı hediyeleri kabul etmemelidir (Aydın, 2018).
- 7. Dürüstlük-doğruluk ve güven:** Kurnaz, Çiftçi, ve Karapazar (2013) tarafından yapılan bir çalışmanın bulgularından bir tanesinde öğrencilerin dürüstlikle ilgili metaforları istendiğinde verilen yanıtlarda en yüksek frekans “öğretmen” olmuştur. Öğrenciler dürüstlük değerini doğrudan öğretmen olarak tanımladıkları bir durumda öğretmenlerinin dürüstlük değerini yerine getirmemiş olması güvensiz bir ortamın oluşmasına yol açar (Aydın, 2018).
- 8. Tarafsızlık:** Öğretmen resmi programın yanı sıra kendi kişisel düşüncelerini öğrencilere yansıttığı “örtük programı” öğrencilere karşı kullanabilir. Öğretmenler bu tür programları uygulamaktan özenle kaçınmalıdır (Aydın, 2018).
- 9. Mesleki bağlılık ve sürekli gelişme:** Mesleki bağlılık kavramı ile ilgili ilk araştırmaları yapanlardan biri olan Greenhays (1971 akt, Kırdök ve Doğanülkü, 2018) mesleki bağlılığı bireyin yaptığı işe verdiği önem olarak tanımlamıştır. Öğretmenlik mesleğinin toplum üzerindeki etkileri ve aldığı roller düşünüldüğünde mesleki bağlılığın önemi artmaktadır. Nitekim öğretmenler, liderlik özellikleriyle hem kendi mesleki bağlılık ve gelişmesini hem de öğrencilerin mesleki bağlılık ve gelişmesini sağlamaya çalışmalıdır. Mesleğe bağlılık, meslekteki gelişim ve değişimleri takip etme ve istekli olmayı, alanı ile ilgili alan yazını izlemeyi ve eğitim programlarına dahil olmayı gerektirir (Aydın, 2018).
- 10. Saygı:** Öğretmenlerin insanın değerine ve bütünlüğüne saygı duymaları gerekir. Öğrencilerin dayak, fiziksel ve sözsöz şiddet, isim takma veya aşağılanması gibi davranışların öğretmenler tarafından yapılması etik açıdan büyük yanlıştır. Öğretmenler öğrenciye saygı göstererek, onların saygı duymayı öğrenmelerini sağlayacaktır (Aydın, 2018).
- 11. Kaynakların etkili kullanımı:** Öğretmenin zamanını etkili ve verimli kullanması gerekir. Nitekim en kıt ve değerli kaynak zamandır. Derse geç girmek, dersten erken ayrılmak ders süresince zamanı iyi kullanmamak, derse hazırlıksız gelmek, öğrencilerin ödevlerine yeterince zaman ayırmamak öğretim zamanının etkili kullanılmadığının bazı göstergeleridir. Öğretmenler kısıtlı olan kaynakları en verimli bir şekilde kullanabilecek yolları kullanmalıdır (Aydın, 2018).

Öğretmen adaylarının hizmet öncesinde mesleklerinin etik ilkelerinin farkında olması oldukça önemlidir. Öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin hizmet öncesi dönemde kazandırılabilceği en önemli

yer, adayların lisans eğitimi aldıkları eğitim fakülteleridir. Öğretmen adaylarının henüz lisans eğitimleri sürecinde mesleklerinin gerektirdiği etik ilkelere yönelik farkındalık kazanmaları mesleki yaşantılarını ve gelişimlerini olumlu yönde etkileyecektir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek etiği seminerleri aracılığı ile mesleki gelişimlerine katkı sağlamaktır.

2. YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırmasının bir türü olarak “*school wide action research / okul çapında eylem araştırması*” kullanılmıştır. Okul çapında eylem araştırmasında, katılımcılar problem çözme sürecini kendileri yaşar ve disiplinli bir araştırma yürütürler (Allen ve Calhoun, 1998). Bu eylem araştırması sürecinde öğretmenler / araştırmacılar, çalışmalarını bir öğrenciye, küçük bir öğrenci grubuna, bir / birkaç sınıfa ya da bir okula uygulamayı seçebilirler (Hewitt ve Little, 2005). Ayrıca eylem araştırmaları, öğretim uygulamalarını iyileştirir, çalışmalara ilginin artmasını sağlar ve kişinin kendisini geliştirmek için çalıştığı araştırmalardır (Arora, 2017). İşte bu araştırmada amaç son sınıf sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini arttırmak olduğundan bu eylem araştırması türü tercih edilmiştir.

Eylem Planı

Araştırmada yöntem olarak tercih edilen eylem aşaması süreci 4 aşamada yürütülmüştür. 1. aşama olan eylemi planlama basamağında sosyal bilgiler öğretmen adayları için hizmet öncesinde meslek etiği ilkelerinin mesleki gelişimleri için önemli olduğu düşünülmüş ve lisans programları incelenmiştir. Öğretmen adaylarının meslek etiğine yönelik doğrudan bir ders almadıkları görülmüştür. Bu noktada öğretmen adaylarına yönelik meslek eğiti ilkeleri seminer programı hazırlanmıştır.

2. Aşama planı eyleme geçirme basamağında ise, Aydın (2018) tarafından belirlenen öğretmenlik meslek etik ilkeleri esas alınarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarına on hafta süren “öğretmenlik meslek etiği semineri” uygulanmıştır. Uygulama sürecinde her hafta bir etik ilke işlenecek şekilde planlama yapılmıştır. Bu plan çerçevesinde şu etkinlikler yapılmıştır.

1. **Hafta:** Genel çerçevede etik, ahlak ve meslek etik ilkelerinin genel yapısı
2. **Hafta:** Profesyonellik ilkesi
3. **Hafta:** Hizmette sorumluluk ilkesi
4. **Hafta:** Adalet ve eşitlik ilkesi
5. **Hafta:** Sağlıklı ve güvenli ortamın sağlanması ilkesi
6. **Hafta:** Yolsuzluk yapmamak ilkesi
7. **Hafta:** Doğruluk, dürüstlük ve güven ilkesi
8. **Hafta:** Tarafsızlık ve saygı ilkesi

9. Hafta: Mesleki bağlılık ve sürekli gelişme ilkesi

10. Hafta: Kaynakların etkili kullanımı ilkesi

Öğretmen adaylarına verilen seminerlerde, her ilke için o günün konusu olan etik ilkeyi yansıtan bir afiş, araştırmacılar tarafından hazırlanarak öğretmen adaylarına gösterilmiştir. Araştırmacılar afişteki görseli öğretmen adaylarına açıkladıktan sonra ilgili ilkeyi önceden hazırlanmış oldukları ppt destekli sunum ile soru-cevap tekniğini kullanarak öğretmen adaylarına sunmuştur. Sunum tamamlandıktan sonra araştırmacılar ilgili ilke ile ilgili önceden hazırladıkları ve sonunun belirsiz bırakıldığı kurgu bir hikayeyi öğretmen adaylarına anlatmışlardır. Öğretmen adayları ortalama 5-6 grup olacak şekilde gruplandırılmış ve her grup ilgili hikayeyi tamamlamıştır. Hikayeler tamamlandıktan sonra gruplardan hikayeyi sözlü bir şekilde sınıfa sunma ya da tamamladıkları hikayeyi grup olarak drama yöntemi kullanılarak sınıf içerisinde canlandırmaları istenmiştir. Gruplar sunumlarını bitirdikten sonra kendilerine verilen hikaye hakkında sınıf içerisinde tartışma ortamı oluşturulmuştur. Hikayelerden sonraki aşamada ise araştırmacılar öğretmen adaylarından sınıfa getirilen afişe bir slogan bulunmasını istemiştir. Öğretmen adaylarından gelen fikirler tahtaya yazılmış ve fikirler bittikten sonra oylamaya geçilmiş ve en yüksek oyu alan slogan afişe yazılmıştır. Son olarak katılımcılardan gelen sorular cevaplandırılmıştır ve araştırmacılar da katılımcılara sunum ile ilgili sorular yöneltmişlerdir.

Araştırmanın 3. eylem basamağında veri toplama ve çözümleme basamağı, eylemi planlama basamağı ve son basamakta (değerlendirme) gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın 4. eylem basamağı olan son aşama eylemi değerlendirme basamağında ise çalışma grubundaki öğrenciler ile yüz yüze görüşmeler yapılarak uygulama sürecini değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırmanın tüm eylem basamaklarını araştırmacılar birlikte yürütmüşlerdir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde 2019-2020 yılı güz döneminde son sınıfta öğrenim gören 54 sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmada öğretmen adayları arasında gönüllülük ilkesine bağlı kalınmış ve kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminin kullanılmasındaki temel amaç “araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırmasıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Veri Toplaması ve Analizi

Araştırmada veriler uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu sorular yardımı ile toplanmıştır. Bu doğrultuda “öğretmenlik meslek etiği semineri” öncesinde

öğretmen adaylarına meslek etiği ilkeleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Seminer bitiminde ise seminer hakkında öğretmen adaylarının görüşleri alınmıştır.

Araştırmada toplanan veriler *betimsel analiz* yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz yaklaşımına göre toplanan veriler, daha önce belirlenen temalar çerçevesinde özetlenerek yorumlanır. Buradaki veriler araştırma sorularının ortaya çıkardığı temalara göre organize edilebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak sunulabilir. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenleyerek yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunabilmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmanın analizlerini iki araştırmacı birlikte gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman (1994)'ın önerdiği $R(\text{Güvenirlilik}) = \frac{[Na (\text{Görüş Birliği } [182])]}{Na (\text{Görüş Birliği } [182]) + Nd (\text{Görüş Ayrılığı } [11])} \times 100$ formülü kullanılmıştır. Yapılan hesaplama göre güvenirlilik %94 olarak hesaplanmış ve araştırmanın analizi güvenilir kabul edilmiştir. Ayrıca bulgular, öğretmen adaylarının görüşlerinden (ÖA, 1: 1. öğretmen adayı; ÖA, 2: 2. öğretmen adayı ... şeklinde) doğrudan alıntılar yapılarak desteklenmiştir.

3. BULGULAR

Seminer Öncesinde Öğretmen Adaylarının Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının meslek etiğine yönelik ders alıp almadıklarına ilişkin bulgular

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Meslek Etiğine Yönelik Ders Alıp Almamasına İlişkin Görüşleri

Görüşler	f
Almadım	49
Bazı Derslerimiz İçinde Örtük Olarak Görmekteyiz	4
Genel ve Meslek Etik Dersi Aldım	2
Okul Yönetimi ve Eğitim Bilimine Giriş Dersi Kapsamında Aldım	2
Sınıf Yönetimi Dersinde Konu ile İlgili Bilgi Aldım	2
Daha Önce Okumuş Olduğum Üniversitede Aldım, Özel Alan Yeterlilikleri Dersi Kapsamında İlgili Konu ile Bilgi Aldım, Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersinde Konu ile İlgili Bilgi Aldım	1

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının çoğunun meslek etiğine yönelik daha önceden doğrudan herhangi bir ders almadıkları ifade ettiği söylenebilir. Daha önceden meslek etiğine yönelik örtük veya dolaylı olarak ders aldığını ifade eden öğretmen adayları ise meslek etiğinin görmüş oldukları bazı derslerin içerisinde verildiğini ve bu kavrama ilişkin çok az bir bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının daha önceden meslek etiğine yönelik dolaylı olarak bir ders aldığını ifade edenlerin çoğu ise bu kavramı daha çok eğitim bilimi derslerinde gördüklerini söylemektedir. Öğretmen adaylarının cevaplarından bazıları şu şekildedir:

Ders olarak değil, daha çok ders içerisinde meslek etiğine yönelik yeterli olmasa da kısa bilgiler aldık. (ÖA, 19)

Bu bağlamda herhangi bir ders almadık ancak diğer derslerin içerisinde bazen yüzeysel olarak verildi. (ÖA, 21)
Hayır, meslek etiği ile ilgili bir ders almadım. (ÖA, 22)

Öğretmen adaylarının meslek etiği kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiğine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Meslek Etiği Kavramının Kendileri İçin Ne Anlam İfade Ettiğine İlişkin Görüşleri

Görüşler	f
Meslek Kurallarına Uyma	34
Mesleki Bilgi ve Becerilere Sahip Olma	14
Mesleğin Ahlaki ve Vicdan Boyutu	7
Toplumsal Ahlak Kurallarına Uyma	5
Sorumluluk Sahibi Olma	4
Çevreye Karşı Rol Model Olma	4
İşini Sevme	2
Planlı, Programlı ve Özverili Olma	2
Adaletli Olma	2
Doğru ve Güvenilir Olma, İnsani Değerlere Sahip Olma, Öğrenciyi Sevme	1

Tablo 2 incelendiğinde çoğu öğretmen adayının, meslek etiği için öğretmenin meslek hayatında yer alacak olan kurallara uyması ve mesleğini icra ederken gerekli bilgi veya beceri sahibi eğitimciler olmaları şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının, meslek etiğinin onlarda mesleğini sevmesi, mesleğine yönelik sorumluluklarının farkında olması ve toplumsal ahlak kurallarına uyarak çevresine rol-model olması şeklinde görüş bildirdiği söylenebilir. Öğretmen adaylarının cevaplarından bazıları şu şekildedir:

Meslek ahlaki anlamına geliyor. Mesleğin sorumluluklarını yerine getirmek ve meslek ahlaklarına uygun olmayı ifade ediyor. (ÖA, 38)
Kişinin planlı, programlı ve özverili bir şekilde görevini yerine getirmesi (ÖA, 8)
Meslek icra eden insanların uyması gereken kurallar ve yapmaları gereken davranışlardır (ÖA, 18)
Mesleğimizi yerine getirirken uymamız gereken kuralları çağrıştırmaktadır (ÖA, 1)
Bir meslekte çalışan insanların sahip olması gereken ve birbirlerine karşı etik davranışlarını ifade eden bir kavramdır. (ÖA, 20)

Öğretmen adaylarının meslek etik ilkelerinin neler olduğuna yönelik görüşlerine ilişkin bulgular

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Meslek Etik İlkelerinin Neler Olduğuna İlişkin Görüşleri

Görüşler	f
Doğru ve Dürüst Olma	28
Saygı ve Sevgi Sahibi Olma	27
Eşit ve Tarafsız Olma	22
Mesleki Yeterliliğe Sahip Olma	20
Adaletli Olma	14
Mesleğini Sevme	9
Okul Kurallarına Uyma	8
Hoşgörülü Olma	7
İyi Vatandaş Olma	7

Türkçeyi Etkili Kullanma	7
Bilmiyorum	5
Yaratıcı ve Yenilikçi Olma	3
Sorumluluk Sahibi Olma	2

Tablo 3'e bakıldığı zaman öğretmen adaylarının genel olarak meslek etik ilkelerine aşina oldukları, meslek etiği ilkeleri olarak genel evrensel değerleri dile getirdikleri ve her insanın sahip olması gereken temel etik değerlere vurgu yaptıkları söylenebilir. Öğretmen adaylarının cevaplarından bazıları şu şekildedir:

Saygı, sevgi, öğretme becerisinin olması, toplum ve ülke yararına uygun kişiler yetiştirmek, öğrencilerini sevmek ve bulunduğu ülkeye karşı görevini yerine getirme. (ÖA, 35)

Sevgi, saygı, hoş görü, anlayışlı ve eşit davranma. (ÖA, 16)

Nesnel olabilmek, dürüst olabilmek, saygılı olabilmek, öğrenciye güven duygusu sağlayabilmek (ÖA, 17).

Sevgi, güvenirlilik, saygı (ÖA, 27)

Adil olma, dürüst olma, mesleği kötüye kullanmama, karşısındakine saygılı olma (ÖA, 19)

Öğretmen adaylarının MEB'de görev alan öğretmenlerin meslek etik ilkelerine uyup uymadıklarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular

Öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığında görev alan öğretmenlerin meslek etik ilkelerine uyup uymadıklarına ilişkin bulgular incelendiğinde çalışmaya katılan 13 öğretmen adayının öğretmenlerin meslek etiği ilkelerine uyduğu ve bu ilkeler çerçevesinde hareket ettiğini, çalışmaya katılan 37 öğretmen adayının öğretmenlerin meslek etik ilkelerine uymadığını ve bu ilkelere aykırı davranışlar sergilediğini, çalışmaya katılan 16 öğretmen adayının ise bu konuda kararsız kaldıklarını söylemek mümkündür. Öğretmen adaylarının cevaplarından bazıları şu şekildedir:

Hayır, düşünmüyorum maalesef. Mesela şahit olduğum bir olayda bir öğretmen canı sıkın diye ders işlemeyi seçebiliyordu. Ya da sınıfta çok ses çıkardı diye öğrencileri protesto amaçlı kitabı kapatıp tüm ders sessizce oturma hakkına sahip olduğunu savunabiliyordu. Hâlbuki öğretmenlik soruna boyun eğmeyi değil savaşmayı öngörür (ÖA, 12).

Meslek etik ilkelerine tam olarak uydıklarını düşünmüyorum. Çünkü mesleklerini sevmiyor birçoğu (ÖA, 7).

Evet, düşünüyorum. Şimdiye kadar bütün öğretmenlerim bütün öğrencilere eşit davrandı. Adil oldular. Hiç yalan söylemediler. Dersleri çok iyi anlattılar. Bilgi sahibiydiler. (ÖA, 14).

Öğretmenlerin genel olarak son zamanlarda meslek etiğine uygun hareket ettiklerini düşünmüyorum. Çünkü son zamanlarda okulda olan taciz ve tecavüz olayları bunun en büyük kanıtıdır. Bu olaylar diğer öğretmenlerinde güvenliğini sarsmaktadır. Bunun yanı sıra öğrenciler arasında eşitliği sağlayamama, ayrımcılık vb. olaylarda etik ilkelerin dışında davranış gösterdikleri örnekleridir (ÖA, 26).

Çoğu öğretmenin uyduğunu düşünüyorum. Özellikle yaşı ileride olanlar meslek etiğine uyuyor bence (ÖA, 25).

Öğretmen adaylarının, öğretmenlerin meslek etik ilkelerine uymadıkları zaman ne gibi sonuçlar alacağına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerin Meslek Etik İlkelerine Uymadıkları Zaman Ne Gibi Sonuçlar Alacağına İlişkin Görüşleri

Görüşler	f

Gelecek Nesiller Tehlikeye Girer	15
Cezai Yaptırım Uygulanır	13
Öğrenci-Öğretmen Arası İletişim Bozulur	10
Toplumu Olumsuz Yönde Etkiler	6
Öğretmen Öğrencilerini Kaybeder	4
Öğrencilerin Akademik Başarısı Olumsuz Etkilenir	4
Verimsiz Bir Ders Ortamı Oluşur	3
Bireyler Mesleklerinde Başarısız Olurlar	2
Öğrencilerin Kişilikleri Gelişemez	2
Öğretmen Mesleğinden Uzaklaşır, Toplumun Öğretmene Bakış Açısı Değişir, Bir şey Olmaz	1

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının meslek etik ilkelerine uymadıkları zaman ne gibi sonuçlar alacağına ilişkin bulgulara bakıldığında öğretmen adaylarının çoğunluğunun olumsuz sonuçlar alınacağına yönelik görüş geliştirdiğini söylemek mümkündür. Öğretmen adaylarının cevaplarından bazıları şu şekildedir:

- Bu durum söz konusu olduğunda gelecek nesillerin daha sağlıklı, bağınaz ve sorunlu olacaklarını düşünüyorum (ÖA, 32).
 Öğrenciler teorik olarak kendilerini geliştirebilirler ancak karakter, davranış, kişiliklerinin gelişimi olumsuz yönde olacaktır. (ÖA, 14).
 İyi bir nesil yetişmez. Bazı yaptırımları vardır. (ÖA, 27).
 Kötü öğretmenler kötü bir gelecek yaratırlar (ÖA, 46).
 Sonuçları hemen o an olmaz ama 20 sene sonra yetiştirdiği öğrenciler toplumu olumsuz etkiler.
 Belki dersi öğrenirler ama toplumda nasıl davranacağını bilmeyen bireyler yetişir. (ÖA, 2).

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Etiği Seminerlerinin Bitişinde Sürece Dair Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek etiği seminerlerinin öğretmenlik anlayışlarına katkıları hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Tablo 7: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Etiği Uygulamalarının Öğretmenlik Anlayışlarına Katkıları Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	f
Yapılması ve Yapılmaması Gereken Davranışları Öğretti	8
İstenilen ve İstenilmeyen Öğretmen Tipini Görmemi Sağladı	6
Meslek Etik İlkelerine Daha Çok Dikkat Etmem Gerekliğini Gösterdi	5
Öğrencilere Nasıl Yaklaşmam Gerekliğini Gösterdi	4
Meslek Etiği Kavramını Öğretti	3
Öğretmenlik Deneyimimi Arttırdı	3
Bilmediğim Etik Kurallarını Öğretti	2
Farkındalığımı Arttırdı	2
Mesleğimin Önemli Olduğunu Hissettirdi	2
Dikkatimi Arttırdı	2
Meslek Etik İlkelerine Hakim Olmamı Sağladı	2
Akademik Anlamdaki Açığı Kapattı, Mesleğimin Temel Niteliklerini Öğretti, Mesleğe Bağlılığımı Arttırdı, Mesleğime Yönelik Sorgulama Becerimi Geliştirdi, Rehber Etkisi Yarattı, Ahlaklı Davranmam Gerekliğini Gösterdi, Farklı Bakış Açılarını Kazandırdı, Öz Denetim Becerisi Geliştirdi	1

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının genel olarak meslek etiği uygulamalarının öğretmen adaylarının mesleklerinde nelerin yapılabileceği yönünde bir farkındalık

kazandırdığını söylemek mümkündür. Öğretmen adaylarının vermiş olduğu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

Öğretmenlik mesleğinin ders anlatıp çıkmak olmadığını her ne kadar güzel konu anlatırsak anlatalım ilkeleri göz ardı etmememiz gerektiğini ve bunların yapılması için bir uyarı beklemememiz gerektiğini öğrendim (ÖA, 18)
Akademik anlamda böyle bir ders yok, öncelikle bu açığı kapattı. Meslek etiği kavramını öğretti. Olumlu bir çalışma oldu (ÖA, 31).
Kesinlikle daha fazla verilmeli. Yapmamız ve uymamız gereken ilkeleri öğreniyoruz. Ben kendi adıma çok bilgi sahibi oldum bu çalışmayla. Nasıl bir öğretmen olurum diye sorguladım bu ilkelerin hepsini yapabilir miyim diye kendimi eleştirdim. Olumlu etkileri oldu (ÖA, 44).
İyi bir öğretmen nasıl sorusunun cevabı oldu. Bu nedenle bize olumlu anlamda oldukça katkılı bir çalışmaydı (ÖA, 54).
Bu çalışmada dünyaya veya okula karşı tek bir bakış açısından bakmamayı, dünyaya bakışımı biraz daha genişlettiğini düşünüyorum (ÖA, 24).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek etiği seminerlerinin kişisel gelişimlerine katkıları hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Etiği Uygulamalarının Kişisel Gelişimlerine Katkıları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Görüşleri

Görüşler	f
İlkelere uymam gerektiğini gösterdi	8
Kişisel farkındalığıma katkı sağladı	7
İyi insan iyi vatandaş olabilmeme katkı sağladı	4
Eleştirel düşünmemi sağladı	4
Mesleki anlamda gelişimimi sağladı	3
Meslek etiği ilkelerini öğrenmemi sağladı	3
Öğrencileri daha iyi nasıl yetiştirebileceğimi gösterdi	3
Yenilikleri takip etmem gerektiğini gösterdi	3
Etik ilkeleri daha etkili kullanmamı sağladı	3
Farklı yönlerden bakabilmemi sağladı	2
Sorumluluk sahibi bireyler yetiştirebileceğimi gösterdi	2
İleriye görmemi sağladı, neler yapabileceğimi gösterdi, olaylar arasında bağlantı kurabilmemi sağladı, öğretmen olmayı neden istediğimi hatırlattı, çevreye karşı olumlu bakış açısı kazandırdı, toplumu değiştirebileceğime olan inancım arttı, farklılıklara saygı kavramını içselleştirmemi sağladı, özgeçmişimizi geliştirdi, eşitlik ve adalet gibi kavramları hayat felsefesi haline getirmemi sağladı, ilkelere uyulduğunda saygınlığının artacağını öğretti	1

Tablo 8 incelendiğinde yapılan uygulamaların öğretmen adaylarının bilişsel ve yansıtma becerilerini geliştirdiğini söylemek mümkündür. Öğretmen adaylarının vermiş olduğu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

Kendimi daha iyi tanıyabilmesi, olumsuz bir durumda nasıl bir davranış sergilememizi fark ettim (ÖA, 11).
Kendimdeki iyi vatandaş olgusunu daha da geliştirdiğine inanıyorum (ÖA, 25).
Özel hayatta da insanlarla yaşayacağım iletişim ve ilişki konularında yol gösterici oldu (ÖA, 48)
İnsani ilişkilerimde daha dikkatli olmam gerektiğini ve tarafsızlığa özen göstermem gerektiğini düşünmeye başladım (ÖA, 20).
Bu çalışmalar öğretmenlik meslek etiği ilkelerini daha iyi anlamam neden oldu. Uygulamam için önce bilmem gerekiyordu ve ben bunları öğrendim (ÖA, 32).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek etiği seminerlerinin sosyal gelişimlerine katkıları hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Etiği Uygulamalarının Sosyal Gelişimlerine Katkıları Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	f
İletişim becerilerimi geliştirdi	21
Sosyal ilişkilerimde düzenli olmamı sağladı	5
Öğrenciler ile ilişkilerimde daha özverili davranmam gerektiğini öğretti	3
İkili ilişkilerde adil olmayı öğretti	3
İnsanlara karşı saygı duymayı ve empati kurmamı geliştirdi	3
Etik ilkeleri sosyal ilişkilerime aktarabilmemi sağladı	3
Diğer (Meslek etiği ilkelerini tartışabilmemi sağladı, karar verme becerimi geliştirdi, iyi insan iyi vatandaş olabilmemi sağladı, veli ile ilişkilerde nasıl davranmam gerektiğini gösterdi, ikili ilişkilerime pek katkı sağlamadı, bilmiyorum)	1

Tablo 9 incelendiğinde öğretmen adaylarına yapılan meslek etiği uygulamalarını sosyal gelişimlerine katkılarının çoğunlukla iletişim becerilerinin gelişmesine yönelik olduğunu söylemek mümkündür. Öğretmen adaylarının vermiş olduğu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

- Özellikle yaptığımız dramalarda arkadaşlarımla daha sıcak ilişkilerde bulunmama ve kaynaşmamıza yardımcı oldu (ÖA,16).
- Saygı ve güven çerçevesinde ikili ilişkilerde ve toplumsal ilişkilerde kendimizi geliştirmek ve değiştirmek açısından birçok artıları oldu (ÖA, 3)
- Ayrımcılık ve eşitsizliklerin her koşulda kötü bir izlenim yarattığını fark ettiğim için daha dikkatli davranacağım (ÖA, 41).
- İlerde meslektaşlarımla kuracağım iletişimlerde nasıl bir tavır takınmamı öğretti (ÖA, 23).
- Öğrenci ve velileriyle olan iletişimde nasıl davranılması gerektiğini öğrendik (ÖA, 27).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek etiği seminerlerinin mesleki gelişimlerine katkıları hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Etiği Uygulamalarının Mesleki Gelişimlerine Katkıları Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	f
Mesleki bilgi ve becerilerimi arttırdı	18
Meslek etiği ilkelerinin bilincinde olmamı sağladı	6
Meslek etiği ilkelerini öğrenmemi sağladı	5
Meslek etiği ilkelerine önem vermemi sağladı	3
Etik davranışların olumlu ve olumsuz yönlerini öğrendim	2
İdeal öğretmenin nasıl olacağını anladım	2
Öğrencilere yönelik davranışlarda dikkat edilmesi gereken hususların farkına varmamı sağladı	2
Dürüst ve doğru olmama katkı sağladı	2
Diğer (Staj sürecinde davranışlarıma olumlu etkisi oldu, eşitliğe dikkat etmemi sağladı, öğretmenlik mesleğine yönelik gelişmemize katkı sağladı, hak ve sorumlulukları gösterdi)	1

Tablo 10 incelendiğinde öğretmen adaylarına uygulanmış olan meslek etiği uygulamalarının öğretmenlerin mesleki bilgilerini, mesleklerini icra ederken ihtiyaç duyacak becerileri ve meslek etik ilkeleri üzerine bilinçlerini arttırdığı yorumunu yapmak mümkündür. Öğretmen adaylarının vermiş olduğu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

- Bir öğretmenin nasıl davranması gerektiğini anladık. Nelerin doğru ve yanlış olduğu gördük ve mesleğin içindeyken nasıl ve hangi yılları izleyeceğimizi öğrendik (ÖA, 42).

Eğitim bilimleri dersleri dışında gerçek hayatımıza da çok fazla açıdan dokunan bir çalışma oldu. İyi bir öğretmen olmak için nelerin önemli olduğunu gördüm (ÖA, 48)
 Bir öğretmen adayı olarak mesleğimin gerektirdiği doğru, etik davranışları öğrenmeme katkı sağladı (ÖA, 7).
 Mesleki açıdan bu konuda atandığımda yapacağım uygulamalarda daha yararlı olduğunu düşünüyorum (ÖA,27)
 Eşitlik, adalet vb. etik ilkeleri nerede ve nasıl kullanmam gerektiğini öğrendim (ÖA, 35)

Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretmenlerinin meslek etiği ilkelerini neden bilmeleri gerektiği hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Meslek Etiği İlkelerini Neden Bilmeleri Gerektiği Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	f
Rol model olabilmek için	16
Sosyal hayatı konu aldığı için	9
Toplumsal değerleri aktaran ders olduğu için	5
Sosyal bilgiler dersinin temel derslerden bir tanesi olduğu için	2
Sosyal bilgiler dersinde başarıyı arttırmak için	1

Tablo 11 incelendiğinde öğretmen adaylarının bir öğretmenin rol model olması gerektiğini düşündükleri için meslek etiği ilkelerinin Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından bilinmesi gerektiğini söyledikleri yorumunu yapmak mümkündür. Öğretmen adaylarının vermiş olduğu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

Değerler, beceriler öğreten sosyal bilgiler öğretmenleri bunları verimli anlatabilmek için ilk önce kendinin bunu bilmesi gerekir (ÖA,18)
 Cahil öğretmen olamaz olmamalı, ilkeler bence öğretmenin kullandığı kalem kadar önemlidir. Davranışı yanlış olan bir hoca sağlıklı birey yetiştiremez (ÖA, 52)
 Çünkü bu konuyla en alakalı bölüm. Amacı iyi insan iyi vatandaş yetiştirmek olan bir mesleğin en başta kendisi bu kurallara uymalıdır (ÖA, 30)
 Sosyal bilgiler öğretmeni; öğrencilerine saygılı, sevgili, adil, doğru, dürüst, profesyonel olmalarını öğretmeli. Bu mesleki etiği bilmeden öğretmez. Bunu matematik, Türkçe ve fen öğretmeni değil sosyal bilgiler öğretmeni yapıyor (ÖA, 44)
 Her öğretmen bilmelidir. Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak ilk amacımız iyi vatandaş yetiştirmek ise önce öğretmen olarak bu etik davranışları bizlerin sergilemesi gerekir (ÖA, 7).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek etiği uygulamaları öncesinde düşündükleri / hissettikleri / bilmediklerine ilişkin bulgular

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Etiği Uygulamaları Öncesinde Düşündükleri/Hissettikleri/Bildiklerine İlişkin Görüşleri

Önce	Ben...	f
Düşünüyordum	Meslek etiğinin önemsiz olduğunu	8
	Meslek etiği ilkelerini bazıları bildiğimi	8
	Meslek etiğinin sınırlı olduğunu	2
	Her öğretmenin bilmesi gerektiğini	2
	Meslek etik ilkelerinin nasıl uygulanacağını	1
	İşe yarayacağını az	1
	Meslek etik ilkelerinin bana bir şey kazandırmayacağını	1
	Meslek etiği ilkesi dersinin neden olmadığını	1

	Öğretmenliğin sadece bir ders anlatmak olduğunu	1	
	Öğretmenliğin kolay olduğunu	1	
	Öğretmen olarak sorumluluklarımın farkında olduğumu	1	
	Yanlışları engelleyemeyeceğimi	1	
	Öğretmenlerin meslek etiğine bağlı olması gerektiğini	1	
	Meslek etiği ilkelerinin her meslek için aynı olduğunu	1	
	Meslek etiğini zaman içinde edinilebileceğini	1	
	Yolsuzluğun sadece siyasi ve idari alanlarda olduğunu	1	
	Mesleki etik ilkeleri ile ilgili uygulamaların ne gibi fayda sağlayacağını	1	
	Meslek etiği ilkelerinin gereksiz olduğunu	5	
	Önemli olmadığını	4	
	Kendimi yetersiz	2	
	Öğretmenliğimde sadece bilgi aktarmamın yeterli olacağını	2	
Hissediyordum	Standart	1	
	Öğretmenlerin etiğe uymadığını	1	
	Etik ilkelere karşı yetersiz hissediyordum	1	
	Duygusuz	1	
	Duyarsız	1	
	Mesleğim getirdiği sorumlulukları bilmediğimi	1	
	Öğretmenlikten korktuğumu	1	
	Öğretmenlik yeterliliğimde bir eksiklik olduğunu	1	
	Yetiştirilen öğretmenlerin yeni nesiller yetiştiremeyeceğini	1	
	Hissetmiyordum	1	
	Bilmiyordum	Etik ilkeleri	10
		Etik ilkelerinin bazılarını	10
Etik ilkelerin önemini		5	
Meslek etiğini		3	
Etiğe uymayan öğretmenlere karşı nasıl mücadele edilebileceğini		1	
Mesleğim bu kadar etkili olduğunu		1	
Meslek etiğinin çok boyutlu olduğunu		1	
Öğretmenlik mesleğinin eski saygınlığını kazanabileceğini		1	

Tablo 12 incelendiğinde öğretmen adaylarının meslek etiği uygulamaları öncesinde düşündükleri/hissettikleri/bilmedikleri hakkındaki görüşlerine bakıldığında öğretmen adaylarının düşünme ile ilgili olarak öğretmen adaylarının çoğunlukla “meslek etiğinin önemsiz olduğunu” ve “meslek etiği ilkelerinin bazılarını bildiğimi” görüşlerini söylediği görülmektedir. Öğretmen adaylarının hissediyorum ile ilgili olarak çoğunlukla “meslek etiği ilkelerinin gereksiz olduğu” görüşlerini söyledikleri görülmektedir. Bilmiyordum ile ilgili olarak öğretmen adaylarının çoğunlukla “etik ilkeleri” ve “etik ilkelerinin bazılarını” bilmediklerini söylediği görülmektedir. Öğretmen adaylarının vermiş olduğu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

- Meslek etik ilkelerinin bu kadar önemli olmadığını düşünüyordum (ÖA, 18)
- Meslek etiğinin belirli kurullarla sabit kaldığını düşünüyordum (ÖA, 27).
- Sıkılacağımı hissediyordum (ÖA, 48)
- Meslek etiği ilkelerinin bana bir katkı sağlamayacağını hissediyordum (ÖA, 32)
- Öğretmenlik meslek etiği ilkelerini bilmiyordum (ÖA, 24)
- Mesleğim bu kadar etkili ve önemli olduğunu bilmiyordum (ÖA, 39).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek eğitimi sonrasında düşündükleri / hissettikleri / bildiklerine ilişkin bulgular

Tablo 13. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Eğitimi Sonrasında Düşündükleri/ Hissettikleri/ Bildiklerine İlişkin Görüşleri

Sonra	Ben...	f
Düşünüyorum	Meslek etiği ilkelerinin çok önemli ve öğretmenlerin uyması gerektiğini	9
	Tam olarak meslek etiği ilkelerine hakim olduğumu	8
	Meslek etiğinde çok fazla ilke olduğunu	2
	Öğretmenin bilmesi yanında uygulaması gerektiğini	2
	Meslek etiği ilkelerinin ne kadar çok önemli olduğunu	2
	Meslek etik ilkelerini nasıl uygulayacağımı	1
	Meslek etiği dersinin olması gerektiğini	1
	Tek başına ders anlatmak olmadığını, önemli ilkeleri olan bir meslek olduğunu	1
	Öğretmenliğin toplumu geliştirecek önemli bir meslek olduğunu	1
	Sorumluluk konusunda eksiklerim olduğunu	1
	Yanlışları değiştirebileceğimi	1
	Meslek etiğini içselleştirdiğimi	1
	Meslek etiği ilkelerinin mesleğe başlamadan öğrenilmesi gerektiğini	1
	Yolsuzluğun manevi boyutunun da olduğunu	1
	Her öğretmen adayının bu uygulamalar hakkında bilgi sahibi olması gerektiğini	1
	Hissediyorum	Meslek etiği ilkelerinin gerekli olduğunu
Önemli olduğunu ve bizlerin bu ilkeleri uygulayabileceğimizi		4
Kendimi donanımlı		2
Sadece bilgi aktarmanın yeterli olmadığını, değerlerin bilgi kadar önemli olduğunu		2
Standart		1
Etiğe uymama sorununun çözülebileceğini		1
Nerede yanlış yaptığımı öğrendiğimi		1
Yeni şeyler öğrendiğim için mutlu		1
Duyarlı		1
Etik ilkeleri ve bunları okul ortamında nasıl uygulayabileceğimi bildiğimi		1
Korkmadığımı		1
Biliyorum	Eksiklerimin neler olduğunu bulduğumu	1
	Geleceğe umut saçan öğretmenlerin yetişebileceğini	1
	Hissetmiyorum	1
	Etik ilkelerin neler olduğunu	10
	Meslek Etik ilkelerini ayrıntılı olarak	9
	Etik ilkelerin önemini	5
	Meslek etiğini	3
	Etiğe uymayan öğretmenlere karşı nasıl mücadele edilebileceğini	1
	Çok fazla sorumluluğumun olduğunu	1
Meslek etiğinin çok boyutlu olduğunu	1	
Öğretmenlik mesleğinin eski saygınlığını kazanabileceğini	1	

Tablo 13 incelendiğinde öğretmen adaylarının meslek etiği uygulamaları sonrasında düşündükleri/hissettikleri/bilmedikleri hakkındaki görüşlerine bakıldığında öğretmen adaylarının düşünme ile ilgili olarak öğretmen adaylarının çoğunlukla “meslek etiği ilkelerinin çok önemli ve öğretmenlerin uyması gerektiğini düşünüyorum” ve “tam olarak meslek etiği ilkelerine hakim olduğumu düşünüyorum” görüşlerini belirttiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının hissetme ile ilgili olarak çoğunlukla “meslek etiği ilkelerinin gerekli olduğunu hissediyorum” ve “önemli olduğunu ve bizlerin bu ilkeleri uygulayabileceğimizi hissediyorum” görüşlerini belirttiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının biliyorum ile ilgili olarak çoğunlukla “etik ilkelerin neler olduğunu biliyorum” ve “meslek

etiği ilkelerini ayrıntılı olarak biliyorum” görüşlerini belirttiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının vermiş olduğu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

Ama şimdi öğretmenlik mesleğine aday olan herkesin böyle bir seminer eğitimi alarak en azından öğretmenlik meslek etiği hakkında bir fikir sahibi olması gerektiğini düşünüyorum (ÖA, 7)

Ama şimdi gerçekten ne kadar önemli olduğunu, her öğretmenin bilmesi ve uygulaması gerektiğini düşünüyorum (ÖA, 34).

Ama şimdi çoğu şeyin eksik olduğunu anladım ve yeni şeyler öğrendiğim için iyi hissediyorum (ÖA, 52)

Ama şimdi bu ilkeleri daha detaylı bir şekilde görerek ve üzerine tartışmalar yaparak daha çok bilinçli hale geldiğim için kendimi mutlu hissediyorum (ÖA, 11).

Ama şimdi etik ilkelerin neler olduğunu ve öğretmenlik mesleği için olmazsa olmaz olduğunu biliyorum (ÖA, 27).

Ama şimdi öğretmenlik meslek etiklerini, neyin doğru neyin yanlış olduğunu biliyorum (ÖA, 44).

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Sosyal bilgiler son sınıf öğretmen adaylarına hizmet öncesi dönemde öğretmenlik meslek etiği uygulamaları yapılarak onların gelişimlerine katkı sağlanmasını amaçlayan bu çalışmada, öğretmenlik meslek etiği uygulamalarının öğretmen adayları üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu, seminerin öğretmen adaylarının mesleki, kişisel ve sosyal gelişimlerine katkı sağladığını söylemek mümkündür. Seminer sonrasında ayrıca öğretmen adaylarının kendi meslekleri ile ilgili olarak kendi eksikliklerinin farkına vardıklarını, mesleklerine olan inançlarının yükseldiğini, meslek etiği konusunda bilgilerinin arttığı da söylenebilir.

Çalışmada öğretmen adaylarından daha önce meslek etiği ile ilgili herhangi bir ders alıp almadıkları sorulduğunda araştırmaya katılanların çoğunluğu almadığını belirtmiştir. Bu sonuç Pelit ve Güçer (2006), Yoldaş, Işlak, ve Şener (2018) tarafından yapılan çalışmaların bulguları ile örtüşmektedir. Pelit ve Güçer (2006) tarafından yapılan araştırmada çalışmaya katılan öğretmen adaylarının %75,9'u daha önce meslek etik ile ilgili bir ders yada bilgi almadıklarını belirtmişlerdir. Yoldaş, Işlak, ve Şener (2018) tarafından yapılan araştırma da ise araştırmaya katılan 261 öğretmen adayının 193'ü daha önce herhangi bir seminere katılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının meslek etiğinin kendileri için ne anlam ifade ettiği ile ilgili olarak, mesleği yaparken uyulması gereken kurallar ve mesleğin ahlaki boyutu olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulgular Aybek ve Karataş (2016) tarafından yapılan bir çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Öğretmen adaylarının etik ve etik hakkındaki görüşlerinin incelendiği bu çalışmada öğretmen adayları etik kavramını kural, ahlak, doğruluk-yanlışlık, saygı, dürüstlük, evrensellik, mesleki sorumluluk, vicdanlı olmak, topluma uygunluk ve adalet kavramları ile ilişkilendirmişlerdir.

Çalışmada MEB'te görev alan öğretmenlerin meslek etiği ilkelerine uyup uymadıkları yönündeki görüşlerde öğretmen adaylarının çoğunluğu öğretmenlerin etik ilkelere uymadığı

uymadıkları görüşünde bulunmuştur. Bu bulgu Pelit ve Güçer (2006) tarafından yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %75'i öğrenim hayatı boyunca etik eğitim almadığını vurgulamıştır. Bu bulgular çalışma grubu farklı olsa da Gündüz ve Coşkun (2011) tarafından bir araştırma ile benzerlik göstermemektedir. İlköğretim öğrencilerinin öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin incelendiği bu çalışmada öğrenciler öğretmenlerinin “mesleki yeterlilik” ve “mesleki sorumluluk” alt boyutlarında öğretmenlerinin etik ilkelere yüksek düzeyde uydıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarına meslek etik ilkeleri sorulduğunda katılımcıların “dürüstlük, saygı, sevgi, eşitlik, adalet” gibi değerlere vurgu yaptığı görülmüştür. Çalışmanın bu bulgusu Pala ve Yıldız (2019), Karataş, Caner, Kahyaoğlu, ve Kahya (2019), Aybek ve Karataş (2016) tarafından yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Pala ve Yıldız (2019) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının etik değerlerden en fazla önem gösterdikleri on değer sırasıyla saygı, adalet, dürüstlük, güvenilirlik, vatanseverlik, çevreye duyarlılık, sorumluluk, yardımseverlik, anlayışlı olma, hoşgörü olmuştur. Aybek ve Karataş (2016) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmen adaylarının sahip olması gereken mesleki etik davranışlarına ilişkin en çok eşitlik ilkesine vurgu yapmış olması bu çalışma ile benzerliği ortaya koymaktadır. Lin (2004) tarafından yapılan çalışmanın da en önemli üç değer sorumluluk, doğruluk ve dürüstlük olarak belirlenmiştir.

Öğretmen adayları, öğretmenlerin meslek etik ilkelerine uyulmadığı takdirde oluşabilecek durumları değerlendirdiğinde, katılımcıların gelecek nesillerin ve toplumun bundan zarar göreceği düşüncesi üzerine durdukları tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının böyle bir düşünce içerisinde olmasının sebebi olara da öğretmenlik mesleğinin toplumun geleceğini oluşturan çocukların geleceğinde aktif bir rol oynayan mesleklerden birisi olduğu için olduğu söylenebilir.

Meslek etiği uygulamaları kapsamında yapılan seminerin öğretmen adaylarının öğretmenlik anlayışına katkı sağladığı görülmüştür. Öğretmen adayları yapılan seminerin öğretmenlik anlayışlarına katkısı olarak yapılması ve yapılmaması gereken davranışları öğrettiğini; istenilen ve istenilmeyen öğretmen tiplerini görebilmeyi sağladığını; meslek etik ilkelerine daha çok dikkat edilmesinin önemini anladığını; öğrencilerle nasıl iletişim kurabilmesi gerektiğini gösterdiğini belirtmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarına uygulanan seminerin kişisel gelişimlerine katkısına bakıldığında öğretmenlerin eleştirel düşüncelerini geliştirdiği; iyi bir insan olabilmesine katkı sağladığı; kişisel farkındalıklarını yükselttiği söylenebilir. Seminerin öğretmen adaylarını sosyal gelişimlerine katkısına bakıldığında bu katkının pozitif yönde olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları sıklıkla seminer sayesinde iletişim becerilerinin geliştiğini ve sosyal ilişkilerde düzenli olmayı sağladığı görüşlerini belirtmiştir. Seminerin mesleki gelişime katkısına bakıldığında öğretmen adayları seminer sayesinde mesleki bilgi

ve becerilerinin arttığını, meslek etiği ilkelerinin bilincinde olmalarını ve meslek etiği ilkelerini öğrenmelerini sağladığı görülmüştür.

Öğretmen adaylarının seminer öncesinde ve sonrasında düşündükleri, hissettikleri ve bildikleri ile ilgili olarak öğretmen adaylarının seminer öncesinde meslek etik ilkelerine yeterince değer vermediklerini ve zaten bu kavramlara hakim olduklarını düşündükleri görülmektedir. Seminer sonrasında ise meslek etik ilkelerinin önemli olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Öğretmen adayları seminer öncesinde meslek etiği ile ilgili gereksiz olduğunu hissettiklerini belirtirken seminer sonrasında meslek etiğinin gerekliliğini hissettiklerini belirtmişlerdir. Seminer öncesinde öğretmen adayları meslek etik ilkelerini bilmediklerini belirtirken seminer sonrasında meslek etik ilkelerinin neler olduğunu ve bu ilkelere karşı ayrıntılı bir bilgilerinin olduğunu görülmüştür.

Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre aşağıdaki öneriler verilmiştir:

- Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin farkında olmaları, meslek etiği ilkelerini benimsemeleri ve mesleki sorumluluk almaları için fakültelerde seminerler verilebilir.
- Öğretmenlik meslek etik ilkelerine yönelik yapılan araştırmaların sayısı artırılarak konunun önemine yönelik farkındalık artırılabilir.
- Öğretmenlik meslek etik ilkelerine yönelik, eğitim fakültelerinin farklı bölümlerinde (farklı çalışma grupları ile) çalışmalar yapılabilir.

5. KAYNAKÇA

- Akarsu, B. (1975). *Felsefe terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Allen, L., ve Calhoun, E. F. (1998). Schoolwide action research: Findings from six years of study. *The Phi Delta Kappan*, 79(9), 706-710.
- Arora, C. (2017). Action research in schools and utility for teachers. *IRA International Journal of Education and Multidisciplinary Studies*, 6(2), 163-169.
- Atak, S., ve Gül, S. K. (2014). *Meslek etiği kavramları*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Aybek, B., ve Demir, R. (2012). Öğretmenlik mesleğinde etiğin önemi ve öğretmenlerin sahip olması gereken etiksel davranışların incelenmesi. *III. Eğitim Yönetimi Forumu*. Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği & Nevşehir Üniversitesi, Nevşehir.
- Aybek, B., ve Karataş, T. (2016). Öğretmen adaylarının etik ve mesleki etik hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(12), 96-108.
- Aydın, İ. (2018). *Eğitim ve öğretimde etik* (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cevizci, A. (2002). *Etiğe giriş*. İstanbul: Paradigma Yayınları,
- Cevizci, A. (2014). *Felsefeye giriş* (4. Baskı). Ankara: Nobel Akademi Yayınları.
- Cevizci, A. (2018). *Eğitim felsefesi* (5. Baskı). İstanbul: Say Yayınları.
- Çiftçi, C., ve Özcan, A. (2014). Öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumları ve öğretmen özelliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkileri. *Journal of Economics, Finance & Accounting*, 1(4), 372-384.
- Frolov, İ. (1991). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Gündüz, S., ve Albayrak, H. M. (2014). Okul sağlığında neredeyiz? . *Ankara Medical Journal*, 14(1), 29-33.
- Gündüz, Y., ve Coşkun, Z. S. (2011). İlköğretim öğrencilerinin öğretmenlerinin meslek etik ilkelere uyma düzeyine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 95-110.
- Hewitt, R., ve Little, M. (2005). *Leading action research in schools*. Florida: Department of Education.
- İşgüden, B., ve Çabuk, A. (2006). Meslek etiği ve meslek yaşamı üzerindeki etkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(16), 59-86.
- Karataş, S., Caner, M., Kahyaoğlu, R., ve Kahya, S. (2019). Öğretmen adaylarının gözünden etik öğretmen ve öğretmenlik meslek etiği dersi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 29-49.
- Kırdök, O., ve Doğanülkü, H. A. (2018). Öğretmenlerin mesleki bağlılıklarının yordayıcısı olarak kişilik özellikleri. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(19), 1163-1175.
- Kurnaz, A., Çiftçi, Ü., ve Karapazar, H. (2013). Üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerin değer algılarının betimsel analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(26), 185-225.

- Küçükçene, M., ve Aydoğan, İ. (2018). Eğitim yönetiminde adaletin önemi ve gerekliliği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 641-664.
- Lin, Y.-K. (2004). The study of teacher value of college english teachers. *Chaoyang Beşeri ve Sosyoloji Dergisi*, 2(1), 2015-274.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). An expanded sourcebook: Qualitative data analysis (2th edition). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Mengüşoğlu, T. (1965). *Değişmez değerler değişen değerler*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Meriç, M. (2004). Yolsuzluk nedenleri ve önlemeye yönelik çalışmalar . *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12), 71-85.
- Morgül, T. (2013). *İş hayatında profesyonellik*. York University Türkiye Temsilciliği İşletme Bölümü.
- Pala, A., ve Yıldız, D. G. (2019). Öğretmen adaylarının etik değerlere ilişkin görüşleri: Manisa Celal Bayar Üniversitesi örneği. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(4), 1005-1025.
- Pelit, E., ve Güçer, E. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ve öğretmenleri etik davranışa yönelten faktörlere ilişkin algılamaları. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*(2), 95-119.
- Sürücü, A., ve Ünal, A. (2018). Öğrenci motivasyonunu arttıran ve azaltan öğretmen davranışlarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 253-295. doi:10.26466/opus.404122
- TDK. (2020). *Güncel Türkçe Sözlük*. 15 Mayıs 2020 tarihinde Sözlük: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Warburton, N. (2016). *Felsefeye giriş* (4. Baskı.). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, N. (2008). Etik ile ahlak ayrımı. *Felsefe Arkivi* (35), 23-36.
- Yoldaş, C., Işlak, O., ve Şener, A. N. (2018). Akademisyenlerin mesleki etik davranışlarına ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri. *International Journal of Active Learning*, 3(2), 23-33.

Extended Abstract

Ethical principles constitute the rules that determine the quality of the behaviors of individuals ranging from their social lives to their professional lives. The school environment has a special relevance in the formation of the idea of valuing and attaching importance to ethical principles in individuals' lives. The most important person that the individual communicates in the school environment is the teacher. Teachers are very important in raising individuals with ethical principles that can direct their lives. Therefore, having some ethical principles and internalizing these ethical principles is very important for the quality of education and training. Consequently, the present study intended to increase the professional development of preservice teachers by conducting applications of professional ethics of teaching aimed at them. Within the framework of this purpose, a seminar on the principles of teaching professional ethics was given to the pre-service teachers of social studies with activities lasting 10 weeks. In the given seminars, for each principle, a poster reflecting the ethical principle which was the subject of that day was prepared by the researcher and presented to preservice teachers. After the researchers explained the visual on the poster to the preservice teachers, they presented the relevant principle to the preservice teachers by using the method of presentation and question and answer technique. When the presentation stage was completed, the researcher told the prospective teachers a fictional story without a clear ending that he had previously prepared about the relevant principle. Pre-service teachers were divided into groups of 5 to 6 on average and each group completed the related story. After the stories were completed, the groups were asked to present the story to the class verbally or to act out the story they completed using the drama method as a group.

For the purpose of the research, schoolwide action research, which is a type of action research and which is one of the qualitative research methods, was used. As the data collection tool, a questionnaire consisting of open-ended questions was administered to the social studies preservice teachers by receiving expert opinions from the researchers. In addition, a form was applied to preservice teachers in which teachers' opinions about the seminar were taken after the seminar. The collected data were analyzed using the descriptive analysis method.

When the results of the research are evaluated in general, it can be said that the practices of professional ethics of teaching changed the perspective of preservice teachers on principles of professional ethics, increased their professional, personal and social development as individuals, and developed their sense of responsibility about principles of professional ethics. In addition, it has been observed that preservice teachers associated the concept of ethics with the concepts of rule, morality, right and wrong, respect, honesty, universality, professional responsibility, conscientiousness, compliance with society and justice. Preservice teachers stated, concerning the seminar held, that the seminar was efficient in that the activities increased their belief in their profession and their knowledge on professional ethics was enhanced. It is possible to say that the seminar given in this context contributed to the professional development of preservice teachers as well as their personal and social development. In this regard, it can be recommended that practices that will allow teachers and preservice teachers to be aware of the principles of the ethics of teaching profession, adopt these principles and take the responsibilities required by their profession.